

پرورش جوجه های گوشتی

مدیریت تنش گرمایی در جوجه های گوشتی

دماهای بالای پرورش، موجب افزایش تلفات در مزارع طیور گوشتی می شود که همراه شدن این شرایط با رطوبت نسبی بالا، می تواند اثرات بدتری در پی داشته باشد. تنش گرمایی، بر آرامش پرندۀ تاثیر گذاشته که این امر، به کاهش بازدهی تولید منجر می گردد. به هنگام بروز تنش گرمایی، جوجه های گوشتی برای مقابله با مرگ، که در اثر تلاش بی وقفه پرندۀ برای خارج کردن حرارت اضافی بدن رخ می دهد، ناچار به تحمل فعالیت زیاد برای تنظیم گرمایی به منظور سازگار شدن با شرایط گرم هستند. بنابراین در چنین شرایطی، اغلب تمامی توانمندی های ژنتیکی جوجه های گوشتی در تولید محصول، نمایان نمی شود.

مدیریت دما و کنترل آمونیاک در اوائل دوره پرورش جوجه های گوشتی

مدیریت دما و کنترل تولید آمونیاک در ده تا چهارده روز اوایل پرورش جوجه گوشتی بسیار اهمیت دارد. اگر در این دوره به دلیل گرمادهی ضعیف جوجه ها آسیب ببینند سرعت رشد کاهش یافته و ضریب تبدیل غذایی در طول دوره پرورش افزایش خواهد یافت. این افزایش در ضریب تبدیل در این دوره را نمی توان تا آخر دوره جبران کرد.

تأثیر مدت تغذیه جیره آغازین - پایانی (رشد) و سطح لیزین جیره بر عملکرد تولیدی جوجه های گوشتی

این تحقیق به منظور تعیین اثر سطوح مختلف اسید آمینه لیزین و زمان تغذیه جیره آغازین و پایانی بر عملکرد جوجه های گوشتی در یک آزمایش فاکتوریل $2 \times 2 \times 2$ در قالب کاملاً تصادفی انجام شد. فاکتور اول، مدت تغذیه جیره آغازین، فاکتور دوم، مدت تغذیه جیره پایانی و فاکتور سوم، سطح لیزین جیره بود. به هر یک از تیمارهای آزمایش چهار گروه ۱۶ قطعه ای اختصاص یافت. برای این منظور تعداد ۵۱۲ قطعه جوجه خروس گوشتی سویه راس ۳۰۸، برای ۴۹ روز بر روی بستر پرورش یافت و عملکرد تولیدی آنها در دوره ۰ تا ۴۲ و ۰ تا ۴۹ روزگی مورد بررسی قرار گرفت. در دوره ۰ تا ۴۲ روزگی زمان تغذیه جیره آغازین بر افزایش وزن، پروتئین مصرفی و بازده انرژی مصرفی اثر معنی داری نداشت ولی باعث افزایش مصرف خوراک، ضریب تبدیل خوراک، انرژی مصرفی و بازده انرژی شد. زمان تغذیه جیره پایانی بر عملکرد جوجه ها اثر معنی داری نداشت. افزایش سطح لیزین باعث افزایش وزن زنده و کاهش هزینه هر کیلوگرم گوشت تولیدی گردید. ولی بر دیگر فراسنجه های آزمایش اثر معنی داری نداشت. همچنین کاهش زمان تغذیه جیره آغازین به ۱۴ روز اثر معنی داری بر فراسنجه های آزمایش در دوره ۴۹ روزگی نداشت. ولی شروع زود هنگام تغذیه جیره پایانی در ۳۵ روزگی باعث بهبود پروتئین مصرفی و راندمان پروتئین و هزینه خوراک مصرفی شد. افزودن سطح اسید آمینه لیزین جیره به مقدار ۱۱۵ درصد، توصیه انجمن ملی تحقیقات، باعث افزایش وزن جوجه ها در دوره ۰ تا ۴۹ روزگی شد ولی بر دیگر فراسنجه ها تاثیر معنی داری نداشت. افزودن لیزین به مقدار ۱۱۵ درصد توصیه شده سبب بهبود وزن لاشه شد، در صورتی که بر سایر ترکیبات لاشه تاثیر معنی داری نداشت.

اثرات تغذیه در کیفیت مرغ گوشتی

در حال حاضر تحقیقات در علوم طیور عمدتاً بر روی ارتقای کارایی و ترکیب بدن طیور متمرکز شده است. هر چند که پیشرفت های حاصل اغلب به دنبال انتخابهای ژنتیکی بوده اند ولی نقش عوامل تغذیه ای نیز در این میان حائز اهمیت می باشد. علاوه بر این، تغذیه تاثیر به سزایی بر روی خصوصیات کیفی گوشت مرغ دارد. در این مقاله به گوناگونی های احتمالی کیفیت مرغ گوشتی در ارتباط با عوامل تغذیه ای اشاره شده است.

هضم نشاسته با سرعت کند در تغذیه جوجه های گوشتی

شاید متخصصان تغذیه طیور، در جیره نویسی برای جوجه های گوشتی، نیازمند بازنگری مجددی در رابطه با نحوه و چگونگی ارزیابی منابع اصلی تامین کننده انرژی جیره های غذایی باشند. هر چند متخصصان تغذیه طیور برای دستیابی به منافع اقتصادی مورد انتظار، استفاده از مواد مغذی با قابلیت هضم سریع را همواره توصیه می نمایند و این مطلب به صورت یک عقیده متداول برای بسیاری از مرغداران پذیرفته شده است. اما آزمایشات انجام شده در هلند پیشنهاد کرده است که احتمالاً بین سرعت تجزیه پذیری پایین نشاسته در دستگاه گوارش و بهبود عملکرد جوجه های گوشتی ارتباط نزدیکی وجود دارد.

ایجاد جوجه های گوشتی نر بیشتر به کمک عصاره سیر

تزریق عصاره سیر به جنین جوجه ها در مراحل اولیه تکامل سبب افزایش جمعیت جوجه های گوشتی نر در طی آزمایش انجام شده در خاورمیانه گردیده است.

از آنجایی که جوجه های گوشتی نر نسبت به جوجه های گوشتی ماده سریع تر رشد میکنند و ضریب تبدیل پائین تری دارند، تعجب آور نیست که کوشش هایی جهت افزایش جمعیت جوجه های نر همچون صورت گیرد. محققین اثرات نسبی عصاره سیر و چندین محرک گیاهی دیگر را در تغییر جنسیت جوجه ها مورد مقایسه قرار دادند. محرک های گیاهی در هفته های ابتدایی سبب رشد غدد بیضوی در جوجه های گوشتی جنس ماده شده اند.

تخم مرغها توسط یکی از ترکیبات محرک کننده (و نیز آب مقطر به عنوان گروه شاهد) در سن ۵ روزگی تلقیح شدند و هنگام جوجه آوری، جوجه های حاصله تعیین جنسیت شدند و تا سن ۸ هفتگی پرورش داده شدند. نسبت جنس نر به ماده در گروه کنترل ۱/۱ به ۱ بود که به طور مشخص کمتر از سایر گروه ای آزمایشی بود. عصاره سیر سبب ایجاد نسبت ۲/۶ به ۱ گردید که در هنگام استفاده از محرک های گیاهی دیگر این نسبت تا ۵ به ۱ افزایش یافت. در این گروهها هیچگونه تغییری در اندام یا عملکرد جوجه های گوشتی تا سن ۸ هفتگی مشاهده نشد.

تغذیه سنین ابتدایی جوجه گوشتی

تغذیه جوجه پس از خروج از تخم تاثیر زیادی بر عملکرد گله در پایان دوره پرورش دارد به عبارت دیگر اگر شروع پرورش گله ای با تغذیه و مدیریت مناسب و صحیح توأم باشد نه تنها گله ای یکنواخت از نظر وزنی تولید می شود بلکه عملکرد آن از نظر ضریب تبدیل غذایی و میزان تلفات نیز بهینه خواهد شد لذا برای موفقیت در این امر رعایت اصول تغذیه و مدیریت به ویژه در هفته اول پرورش از اهمیت ویژه ای برخوردار است حال سوال مطرح این است که اصول صحیح تغذیه در ۴۸ ساعت اول پرورش کدام است ؟

یکنواختی جوجه های گوشتی

هدف پرورش دهنده جوجه گوشتی تولید گله ای یکنواخت و خوب رشد یافته با کمترین هزینه ممکن می باشد در این معادله یکنواختی گله نقش مهمی در دست یابی به بالاترین سود ایفا مینماید اغلب مرغداران گلایه دارند که ۲۰ درصد گله آنها تنها ۱/۴ کیلوگرم وزن داشته حال آنکه ۸۰ درصد آنها ۱/۸ کیلوگرم می باشند تحت این شرایط مرغداری که دارای گله ای شامل ۱۰۰۰ پرنده است ۸۰ کیلوگرم وزن زنده را از دست می دهد.

اهمیت آب و رطوبت در پرورش جوجه گوشتی

پرندگان از مهر داران خونگرم هستند که در سیر تکاملی از خزندگان منشا گرفته اند یکی از مواد اصلی تشکیل دهنده ی بدن پرندگان آب می باشد آب حساسترین ماده مغذی و بزرگترین جز سازنده بدن بوده و حدود ۷۰ درصد از کل بدن را تشکیل می دهد که از این میزان حدود ۷۰ درصد از داخل سلولی و ۳۰ درصد به صورت مایع خارج سلولی می باشد و این رابطه باید تعادلی باشد و اختلاف بیش از حد باعث اختلال در کل متابولیسم بدن می گردد . هنگامی که جوجه از تخم خارج می شود داخل دستگاه هجری ، حدود ۷۰ درصد رطوبت در اختیار دارد هنگام بار زدن جوجه ها جدا کردن و قرار گرفتن آنها در جعبه های حمل این میزان رطوبت کاهش چشم گیری دارد و هنگام ورود به داخل سالن با توجه به فضای باز سالن و شرایط آب و هوایی منطقه میزان رطوبت نسبت به هجری بسیار اختلاف دارد . بنابراین باید شرایطی را فراهم آورد که جوجه ها از نظر ژنتیکی بتوانند خود را با محیط جدید وفق دهند زیرا اشتها در هفته اول از اهمیت خاصی برخوردار است و حاکی از سلامت جوجه می باشد به همین منظور رعایت کردن موارد ذیل از اهمیت خاصی برخوردار است.

۱- دسترسی به آب آشامیدنی در طول ۲۴ ساعت شبانه روز باید فراهم گردد.

۲- برای چهار روز اول دوره پرورش ، آبخوری اضافی باید در نظر گرفته شود.

۳- میزان آب مصرفی را بایستی به طور مرتب به صورت دستی و یا بوسیله کنتور اندازه گیری نمود با مشاهده ی تغییرات ناگهانی در مقدار مصرف آب می توان مشکوک به بیماری شد.

۴- با بالا رفتن دما حدود ۶/۵ در صد افزایش آب به ازای هر یک درجه بالاتر از ۲۱ درجه سانتی گراد در نظر گرفته شود وقتی هواگرم می شود ظرفیت آن در حفظ رطوبت افزایش پیدا می کند بنابراین وقتی درجه حرارت هوا افزایش می یابد رطوبت نسبی کاهش یافته و جوجه ها در سن پایین و هفته اول با کمبود رطوبت روبرو می شوند زیرا منابع دفع رطوبت از طیور از بازدم و همچنین مدفوع می باشد برای رفع این مشکل می توان از مه پاش و یا با اسپری کردن آب به دیواره ها رطوبت را به حد استاندارد رساند بهتر است در فصول گرم سال محل استقرار جوجه ها در وسط سالن بوده و کف سالن دیوارها و درهر دوطرف را به وسیله اسپری خیس کرد و در فصول سرد سالن یک طرف سالن را محفوظ کرده و به وسیله اسپری و یا با قراردادن آب بر روی شعله و بخار حاصل این کمبود را جبران نمائید.

۵- قبل از ورود جوجه به سالن باید آبخوری ها پر باشند و بهترین دمای آب برای روزهای اول حداقل ۱۵ درجه سانتی گراد و حداکثر ۲۲ درجه سانتی گراد می باشد با بزرگ شدن و افزایش سن جوجه های گوشتی این حساسیت کمتر خواهد شد.

۶- کیفیت آب در برگیرنده تمام عوامل موجود در آب است که بر تولید گله موثر بوده و باید کاملاً مورد توجه قرار گیرد چه از نظر تراکم املاح و چه از نظر آلودگی میکروبی بنابراین لازم است قبل از جوجه ریزی کیفیت آب مدام مورد سنجش قرار گیرد. در مناطق خاصی آب انقدر شور است که تولید و کیفیت گله را شدیداً کاهش می دهد در این مواقع ممکن است حذف مقداری از نمک جیره لازم باشد وجود هرگونه آلودگی میکروبی در آب نشان دهنده ورود آب های سطحی به منبع آب است.

منبع :

مهدی راشکی قلعه نو؛ به راهنمایی: بهروز دستار، یوسف جعفری آهنگری